

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه قم

دانشکده الهیات

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی و تحقیق کتاب الشهادات تحریر الوسيله امام

خمینی(ره) و تطبیق آن با قوانین موضوعه

استاد راهنما:

آقای دکتر سید یوسف علوی وثوقی

استاد مشاور:

آقای دکتر عبدالله امیدی فرد

نگارنده:

اسماعیل صبوری

تابستان/۹۲

«صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد»

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد آقای/خانم: رشته:

تحت عنوان:

با حضور هیأت داوران در محل دانشگاه قم در تاریخ: / / تشکیل گردید.

در این جلسه، پایان نامه با نمره (به عدد، به حروف)، و

با درجه: عالی بسیار خوب خوب قابل قبول مورد دفاع قرار گرفت.

امضاء	مرتبه علمی	سمت	نام و نام خانوادگی
		استاد راهنما	
		استاد مشاور	
		استاد ناظر	
		استاد ناظر	
		نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی	

مدیر تحصیلات تکمیلی امور آموزش و تحصیلات

نام و امضاء

معاون آموزشی و پژوهشی دانشکده

نام و امضاء

تقدیم به:

روح ملکوتی حضرت امام خمینی(ره) بزرگ مردی که باقیام خود اسلام ناب محمدی را از غربت نجات و بابرقراری حکومت ولایت فقیه دستورات اسلام عزیز را کاربردی و به مسلمانان عزت و سربلندی بخشید.

به پدر و مادرم که برای من اسوه های تلاش و کوشش و صبر و مهربانی هستند.
به همسرم که با فداکاری و صبر فراوان، سختی های دوران دانشجویی را تحمل و مشوق ادامه تحصیل من بوده است.

به فرزند عزیزم آقایاسین که وجودش مایه ی دلگرمی من به زندگی توام با امید است.
و به تمامی معلمانم که در راه هدایتم کوشیدند.
و به تمامی علماء و شهدای راه قلم و جویندگان دریای دانش و معرفت .

سپاسگزاری

حمد و سپاس بیکران، خدای سبحان و یکتا را که به این بنده ناتوان توفیق عنایت فرمود تا این آغاز را به فرجام برسانم. چنان حمدی که شایسته آن وجود لا یتناهی بوده و جز ذات اقدس او را سزاوار نیست.

اکنون که این پایان نامه به اتمام رسیده است، برخود واجب می دانم از استاد محترم جناب آقای دکتر سید یوسف علوی وثوقی که مسئولیت راهنمایی این رساله را برعهده داشته و با صبر و حوصله و گشاده رویی و دلسوزی بنده را راهنمایی نموده تشکر نمایم.

همچنین از استاد محترم و مشاور ارجمند جناب آقای دکتر عبدالله امیدی فرد که قبول زحمت نموده ضعفهای این پایان نامه را گوشزد کرده تا کاربهرتر به سرانجام برسد تشکر نمایم.

و از خالق هستی برای هر دو عزیز طول عمر با عزت را خواستارم.

ضمن اینکه جادار دازاساتید محترم گروه فقه و حقوق اسلامی دانشگاه قم که با حمایت های خود موجب دلگرمی این حقیر به موضوع رساله شده است تقدیر و تشکر نمایم و سلامتی توام با موفقیت را از ایزدمنان برایشان خواهانم.

همچنین از برادر عزیز آقای مهندس مرتضی ماهرخ زاده مسوول دفتر خدمات فنی و کامپیوتری صفرویک کاشان که مرا در امر ویرایش و تایپ این پایان نامه یاری کرده است صمیمانه سپاسگزاری میکنم.

چکیده

شهادت در لغت به معنی خبر قطعی، گواهی دادن، سوگند خوردن و... آمده است و در باب قضاء کاربرد فراوانی دارد. ویکی از قاعده های مشهور در بین جمیع علمای اسلام قاعده: (الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدْعَى وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ) است. و این قاعده تنهاترین اصل در قضای اسلامی قبل از هر چیز دیگر است. شهادت برای اثبات حق ازارزش و اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و در تمامی ادوار و در همه سیستم های حقوقی شهادت شهود به عنوان یکی از ادله اثبات دعوی همواره مورد استفاده طرفین نزاع برای اثبات ادعاهای آنان بوده است. تکلیف اخلاقی و اجتماعی احاد افراد جامعه در مقابل دستگاه عدالت ایجاب می نماید که افرادی که لزوم و نیاز دستگاه قضا در مراجع قضایی حضور یافته و فرشته عدالت را در جهت آشکار نمودن چهره حق یاری و مساعدت نماید. از طرف دیگر شاهد (گواه) حتی وقتی که کمال صداقت را داشته باشد باز هم کمتر پیش می آید که گواهی او خالی از اشتباه و اشکال باشد، به همین خاطر شرع مقدس و به تبع آن قانون گذار شرایط سنگینی برای استماع شهادت معین نموده است. و صرف نظر از شرایط فردی مانند بلوغ، عقل، ایمان و عدالت که شهود باید داشته باشند تعدد آن بستگی به موضوع مذکور در محاکمه با نصاب خاصی از شهود قابل استماع و اثبات است. در فقه امامیه و قوانین موضوعه رأی قاضی تابع شهادت است و قاضی محکمه موظف به صدور رأی بر اساس مقتضای شهادت است. با بررسی نظرات فقهی امام خمینی (ره) مربوط به شهادت در کتاب شریف تحریر الوسیله است و تطبیق آن با قوانین جاری کشوری توان به صراحت اعلام کرد که پس از انقلاب نظرات فقهی حضرت امام اثر بسیار عمیقی بر نظام قانونی و حقوقی ایران گذاشته و در مراحل تدوین و اصلاح بسیاری از قوانین جاری کشور به آن رجوع شده و آراء بسیاری از دادگاهها به آن استناد می گردد.

کلید واژگان: شهادت، گواه، شاهد، بینه، تحمل شهادت، حاکم

فهرست

فصل اول	۱
الف) کلیات تحقیق	۲
طرح پژوهش	۲
اهمیت موضوع	۳
سابقه و پیشینه تحقیق	۳
روش تحقیق	۴
تعریف مسأله و بیان سؤال‌های اصلی تحقیق و فرضیه‌ها	۴
اهداف تحقیق	۴
ضرورت تحقیق	۵
جنبه جدید بودن طرح	۵
محدوده‌ی تحقیق	۵
موانع تحقیق	۶
ب) آشنایی با عناوین پایان نامه	۶
۱- تحریر الوسیله	۶
۲- امام خمینی (ره)	۷
۳- قوانین موضوعه	۹
فصل دوم:	۱۰
۱-۲ معانی شهادت	۱۳
۱-۱-۲ معانی لغوی شهادت	۱۳
۲-۱-۲ معانی اصطلاحی و شرعی شهادت	۱۴

- ۱۵ ۳-۱-۲ معانی شهادت در قرآن
- ۱۶ ۴-۱-۲ معانی شهادت از دیدگاه حقوقدانان
- ۱۶ ۵-۱-۲ معانی شهادت از دیدگاه قانون گذار
- ۱۷ ۲-۲-۲ صفات شهود
- ۱۷ ۱-۲-۲ بلوغ
- ۱۷ ۱-۲-۲-۱ معانی لغوی و اصطلاحی بلوغ
- ۱۸ ۲-۱-۲-۲ دلایل لزوم بلوغ برای شاهد
- ۱۹ ۳-۱-۲-۲ شهادت کودکان
- ۲۰ ۴-۱-۲-۲ شرط بلوغ وشهادت کودکان از دیدگاه قانون گذار
- ۲۰ ۵-۱-۲-۲ شرط بلوغ وشهادت کودکان از دیدگاه حقوقدانان
- ۲۱ ۲-۲-۲ عقل
- ۲۱ ۱-۲-۲-۲ معانی لغوی و اصطلاحی عقل
- ۲۲ ۲-۲-۲-۲ دلایل لزوم عقل برای شاهد
- ۲۳ ۳-۲-۲-۲ شرط عقل وشهادت مجنون از دیدگاه قانون گذار
- ۲۴ ۴-۲-۲-۲ شرط عقل وشهادت مجنون از دیدگاه حقوقدانان
- ۲۵ ۳-۲-۲ ایمان
- ۲۵ ۱-۳-۲-۲ معانی لغوی و اصطلاحی ایمان
- ۲۵ ۲-۳-۲-۲ دلایل لزوم ایمان برای شاهد
- ۲۶ ۳-۳-۲-۲ شهادت اهل ذمه (اهل کتاب)
- ۲۸ ۴-۳-۲-۲ شهادت مؤمن برای غیر مؤمن
- ۲۸ ۵-۳-۲-۲ شهادت غیر مسلمان برای هم کیش خود

- ۲۹ ۲-۳-۶ شرط ایمان و شهادت غیرمومن از دیدگاه قانون گذار
- ۲۹ ۲-۲-۴ عدالت
- ۲۹ ۲-۲-۴-۱ معانی لغوی و اصطلاحی عدالت
- ۳۱ ۲-۲-۴-۲ معانی عدالت از دیدگاه فقهاء
- ۳۴ ۲-۲-۴-۳ دلایل لزوم عدالت برای شاهد
- ۳۶ ۲-۲-۴-۴ شهادت افراد فاسق و مرتکبین گناه صغیره
- ۳۶ ۲-۲-۴-۵ حقیقت اصرار بر گناه
- ۳۷ ۲-۲-۴-۶ شرط عدالت شاهد از دیدگاه قانون گذار
- ۳۸ ۲-۲-۴-۷ شرط عدالت شاهد از دیدگاه حقوقدان
- ۳۸ ۲-۲-۵ پاکی ولادت
- ۳۸ ۲-۲-۵-۱ معانی پاکی ولادت از دیدگاه فقه
- ۳۹ ۲-۲-۵-۲ دلایل عدم پذیرش شهادت ولد الزنا
- ۳۹ ۲-۲-۵-۳ شهادت ولد الزنا در چیزهای بی ارزش
- ۴۰ ۲-۲-۵-۴ شهادت کسی که پاکی ولادت او مشخص نباشد
- ۴۰ ۲-۲-۵-۵ شرط طهارت ولادت شاهد از دیدگاه قانون گذار
- ۴۱ ۲-۲-۵-۶ شرط طهارت ولادت شاهد از دیدگاه حقوقدان
- ۴۱ ۲-۲-۶ عاری بودن از تهمت
- ۴۱ ۲-۲-۶-۱ معانی لغوی اتهام
- ۴۱ ۲-۲-۶-۲ دلایل لزوم عدم اتهام برای شاهد
- ۴۲ ۲-۲-۶-۳ موارد اتهام مانع از پذیرش شهادت
- ۴۲ ۲-۲-۶-۳-۱ با شهادت نفعی برای خود جلب نماید

- ۴۳ ۱-۱-۳-۶-۲-۲ شهادت شریک برای یکدیگر
- ۴۳ ۲-۱-۳-۶-۲-۲ شهادت وصی و وکیل برای موصی و موکل خود
- ۴۴ ۲-۳-۶-۲-۲ با شهادت ضرری از خود دفع کند
- ۴۴ ۱-۲-۳-۶-۲-۲ بیان مصادیق دافع ضرر
- ۴۴ ۳-۳-۶-۲-۲ شهادت علیه دشمن دینی و دنیوی
- ۴۵ ۴-۳-۶-۲-۲ شهادت سائل
- ۴۵ ۵-۳-۶-۲-۲ شهادت تبرّعی
- ۴۶ ۴-۶-۲-۲ مواضع عدم اتهام شاهد
- ۴۶ ۱-۴-۶-۲-۲ شهادت نسب و خویشاوندان
- ۴۷ ۲-۴-۶-۲-۲ شهادت فرزند علیه پدر
- ۴۷ ۱-۲-۴-۶-۲-۲ دلایل قائلین به عدم قبول شهادت فرزند علیه پدر
- ۴۷ ۲-۲-۴-۶-۲-۲ دلایل قائلین به قبول شهادت فرزند علیه پدر
- ۴۸ ۳-۴-۶-۲-۲ شهادت زوج و زوجه
- ۴۸ ۱-۳-۴-۶-۲-۲ دلایل قبول شهادت زوج و زوجه
- ۴۸ ۲-۳-۴-۶-۲-۲ دلیل عدم نیاز به ضمیمه در قبول شهادت زوج
- ۴۹ ۴-۴-۶-۲-۲ شهادت دوست
- ۴۹ ۵-۴-۶-۲-۲ شهادت میهمان
- ۴۹ ۵-۶-۲-۲ شرط نبود اتهام برای شاهد از دیدگاه قانون گذار
- ۵۰ ۱-۵-۶-۲-۲ نبودن دشمنی دنیوی بین گواه و طرف مربوط
- ۵۰ ۲-۵-۶-۲-۲ اشتغال نداشتن به تکدی و ولگردی
- ۵۱ ۳-۵-۶-۲-۲ رابطه خویشاوندی گواه با یکی از اصحاب دعوا

- ۴-۲-۶-۵-۴ بررسی لزوم نبودن سمت خادم و مخدومی ۵۱
- ۵-۲-۶-۵-۵ تبرّع در شهادت ۵۱
- ۶-۲-۶-۶-۶ شرط نبوداتهام برای شاهد از دیدگاه حقوقدان ۵۱
- ۳-۲-۳ شهادت مخالفان در اصول و فروع ۵۳
- ۱-۳-۲ شهادت مخالفان در اصول و فروع از دیدگاه فقه ۵۳
- ۲-۳-۲ شهادت مخالفان در اصول و فروع از دیدگاه قانون گذار ۵۴
- ۳-۳-۲ شهادت مخالفان در اصول و فروع از دیدگاه حقوقدان ۵۴
- ۴-۲-۴ قذف و شهادت شخص قاذف ۵۴
- ۱-۴-۲ معنی لغوی و اصطلاحی قذف ۵۵
- ۲-۴-۲ توبه شخص قاذف ۵۵
- ۳-۴-۲ دلیل عدم پذیرش شهادت قاذف ۵۶
- ۴-۴-۲ قذف از دیدگاه قانون گذار ۵۶
- فصل سوم: ۵۹
- ۱-۳-۱ شرایط شهادت ۶۲
- ۱-۱-۳-۱ شرایط و مستندات شهادت برای شاهد از دیدگاه فقه ۶۲
- ۱-۱-۱-۳-۱ علم قطعی ۶۲
- ۱-۱-۱-۱-۳-۱ دلایل لزوم علم قطعی در شهادت ۶۳
- ۲-۱-۱-۳-۱ استفاضه ۶۳
- ۱-۲-۱-۱-۳-۱ اموری که با استفاضه ثابت می شود ۶۴
- ۲-۲-۱-۱-۳-۱ چگونگی اعتبار علم حاصل از استفاضه در جواز شهادت به آن ۶۵
- ۳-۱-۱-۳-۱ شهادت به مقتضای ید و استصحاب و بینه ۶۵

- ۳-۱-۱-۴ شهادت کور و کر و لال ۶۷
- ۳-۱-۲ شرائط و مستندات شهادت برای شاهد از دیدگاه قانون گذار ۶۹
- الف) قطع و یقین در گواهی ۶۹
- ب) مطابقت موضوع گواهی با موضوع ادعا ۶۹
- ج) اتحاد مفاد گواهی گواهان ۶۹
- ۳-۱-۳ شرائط و مستندات شهادت برای شاهد از دیدگاه حقوقدان ۶۹
- ۳-۲-۲ تحمل واداء شهادت ۷۱
- ۳-۲-۱ شهادت حق است یا تکلیف؟ ۷۱
- ۳-۱-۲-۱ حقیقت شهادت از منظر فقه ۷۱
- ۳-۲-۱-۲ حقیقت شهادت از منظر قانون ۷۱
- الف) مواد قانون آئین دادرسی کیفری ۷۲
- ب) مواد قانون آئین دادرسی مدنی ۷۲
- ج) قانون اصلاح قانون آئین دادرسی کیفری در خصوص محاکمه جنایی ۷۲
- د) آئین نامه دادرسی ها و دادگاه ها ویژه روحانیت ۷۲
- ۳-۲-۱-۳ حقیقت شهادت از منظر حقوقدان ۷۳
- ۳-۲-۲ شهادت در عقود و ایقاعات ۷۳
- ۳-۲-۳ چگونگی حکم حاکم پس از شهادت شهود ۷۴
- ۳-۲-۴ آیا تحمل شهادت واجب است؟ ۷۵
- ۳-۲-۴-۱ دلایل قائلین به وجوب تحمل شهادت ۷۵
- ۳-۲-۴-۲ دیدگاه امام خمینی (ره) در باب تحمل شهادت ۷۶
- ۳-۲-۵ آیا اداء شهادت واجب است؟ ۷۶

- ۷۶ ۳-۲-۵-۱ دلایل وجوب اداء شهادت
- ۷۶ ۳-۲-۵-۲ اداء شهادت واجب کفائی است یا عینی؟
- ۷۷ ۳-۳-۱ اقسام حقوق وشهادت زن
- ۷۷ ۳-۳-۱ حق الله و حق الناس از دیدگاه فقه
- ۷۸ ۳-۳-۲ حق الله و حق الناس از دیدگاه قانون گذار
- ۷۸ ۳-۳-۳ حق الله و حق الناس از دیدگاه حقوقدان
- ۷۹ ۳-۳-۴ شهادت زن از دیدگاه فقه
- ۸۰ ۳-۳-۵ دلایل عدم پذیرش شهادت زنان در مورد طلاق
- ۸۱ ۳-۳-۶ ضابطه کلی در موارد عدم پذیرش شهادت زنان
- ۸۲ ۳-۳-۷ شهادت زن از دیدگاه قانون گذار
- ۸۲ الف : در قوانین جزایی
- ۸۳ ب : در قوانین مدنی
- ۸۴ ۳-۳-۸ شهادت زن از دیدگاه حقوقدان
- ۷۱ فصل چهارم
- ۸۶ ۴-۱-۱ شهادت اصل و فرع
- ۸۶ ۴-۱-۱-۱ تعاریف شهادت اصل و فرع
- ۸۷ ۴-۱-۲ مواضع پذیرش شهادت فرع و دلایل آن
- ۸۷ ۴-۱-۳ مواضع عدم پذیرش شهادت فرع و دلایل آن
- ۸۸ ۴-۱-۵ شهادت فرع در حق الله
- ۸۹ ۴-۱-۶ شرایط شهادت فرع و دلایل آن
- ۹۰ ۴-۱-۷ شهادت فرع برای زنان و دلایل عدم پذیرش آن

- ۸-۱-۴-۴ زمان و علت پذیرش شهادت فرع ۹۰
- ۹-۱-۴-۴ حکم انکار شاهد اصل شهادت فرع را ۹۱
- ۱۰-۱-۴-۴ شهادت فرع از دیدگاه قانون گذار ۹۱
- ۱۱-۱-۴-۴ شهادت فرع از دیدگاه حقوقدان ۹۲
- ۲-۴-۴ کیفیت شهادت و ادای آن ۹۲
- ۱-۲-۴-۴ کیفیت شهادت از دیدگاه قانون گذار ۹۲
- ۱-۱-۲-۴-۴ شهادتی که شهود آن یکدیگر را تکذیب کنند ۹۳
- ۲-۱-۲-۴-۴ اختلاف زمان در شهادت شهود ۹۳
- ۳-۱-۲-۴-۴ اختلاف وصف در شهادت شهود ۹۳
- ۴-۱-۲-۴-۴ معیار صحت شهادت شهود در اوصاف ۹۴
- ۵-۱-۲-۴-۴ اختلاف میان دو شاهد در یک موضوع ۹۴
- ۶-۱-۲-۴-۴ شرایط شاهد تا چه زمانی لازم است؟ ۹۵
- ۷-۱-۲-۴-۴ عارض شدن فسق و کفر در شهود ۹۶
- ۸-۱-۲-۴-۴ رجوع شهود از شهادت قبل از حکم و اثرات آن ۹۶
- ۹-۱-۲-۴-۴ رجوع شهود از شهادت بعد از حکم و استیفاء آن ۹۸
- ۱۰-۱-۲-۴-۴ رجوع شهود از شهادت بعد از حکم و قبل از استیفاء آن ۹۸
- ۱۱-۱-۲-۴-۴ رجوع شهود از شهادتی که موجب قصاص می شود ۹۹
- ۱۲-۱-۲-۴-۴ رجوع شهود از شهادت موجب حدّ به رجم یا قتل پس از استیفاء حکم ۹۹
- ۱۳-۱-۲-۴-۴ حکم ثابت شدن شهادت باطل و دلایل آن ۱۰۰
- ۱۴-۱-۲-۴-۴ حکم ثابت شدن شهادت باطل در سرقت ۱۰۰
- ۱۵-۱-۲-۴-۴ حکم رجوع شهود از شهادت دروغ به طلاق همسر پس از اجراء حکم ۱۰۱

- ۱۰۲..... ۱۶-۱-۲-۴ نحوه برخورد با شهودی که دروغ آنان ثابت شده است
- ۱۰۳..... ۲-۲-۴ کیفیت شهادت از دیدگاه قانون گذار
- ۱۰۳..... الف: شهادت در قانون آئین دادرسی مدنی
- ۱۰۴..... ب : شهادت در قانون آئین دادرسی کیفری
- ۱۰۶..... ۱-۲-۲-۴ جرح و تعدیل شهود در قوانین موضوعه
- ۱۰۶..... ۲-۲-۲-۴ شهادت و رجوع شهود از شهادت در قوانین موضوعه
- ۱۰۷..... ۳-۲-۲-۴ مجازات شهادت دروغ در قوانین موضوعه
- ۱۰۷..... ۳-۲-۴ کیفیت شهادت از دیدگاه حقوقدان
- ۱۰۹..... منابع

فصل اول

الف) کلیات تحقیق

ب) آشنایی با عناوین پایان نامه

الف) کلیات تحقیق

طرح پژوهش

در فقه و حقوق از الفاظی مانند شاهد، شهادت، گواه و بینه برای جریان رسیدگی به دعوا استفاده می‌شود. شهادت یکی از مهم‌ترین مباحث فقهی است که کاربردی بوده و مورد توجه همه فقهاء و حقوقدانان قرار گرفته است.

فقهای بزرگ تعریفی جامع از شهادت بیان نکرده و در قوانین نیز تعریفی از شهادت نیامده است به ناچار به مفهوم عرفی آن پناه برده‌اند و مفهوم عرفی شهادت به مراتب گسترده تر از مفهوم خاصی است که در مقام اثبات حق از آن سخن گفته می‌شود، در عرف «اخبار از حضور در هر واقعه و بیان آن چه دیده یا شنیده شده است، شهادت نامیده می‌شود»، ولی در اثبات حق، «شهادت عبارت از اخبار از واقعه ای است به سود یکی از دو طرف و زیان دیگری که از سوی شخص ثالثی جز اصحاب دعوا و حاکم در زمان تمییز حق بیان می‌شود»^۱.

بدین ترتیب باتامل در منابع فقهی و قوانین موضوعه کشور میتوان به این نتیجه رسید که

۱- شهادت اخبار و نقل واقعه ای است که پیش از آن در حضور شاهد رخ داده؛

۲- بیان واقع، خواه شفاهی و در محضر دادگاه باشد و یا کتبی، باید ناظر به رخداد های

محسوس شاهد باشد و نه استنباط و عقیده او؛

۳- و شهادت باید به سود یکی از دو طرف دعوا باشد و از طرف شخص ثالثی بیان شود.

در این پژوهش سعی شده است که بحث شهادت و شرایط آن از کتاب تحریرالوسیله امام

خمینی(ره) را مورد بررسی قرار داده و با تطبیق آن با قوانین موضوعه نظام مقدس جمهوری اسلامی

یک کار علمی و پژوهشی صورت گیرد. لذا نظرات فقهی حضرت امام از کتاب ترجمه

۱- کاتوزیان، ناصر، اثبات و دلیل اثبات، جلد ۲ (تهران، چاپ پنجم، بنیاد حقوقی میزان، پاییز ۱۳۸۸) صفحه ۱۴

تحریر الوسیله که زیر نظر اساتید و مدرسان حوزه علمیه قم انجام شده و مورد تایید جامعه مدرسان قرار گرفته است انتخاب و داخل قلاب ([]) قرار داده شده است.

اهمیت موضوع

شخصی که ادعا می‌کند حقّ او تضييع يا انكار شده، می‌تواند با مراجعه به مرجع صالح، وجود حق خود و تضييع يا انكار آن از سوی طرف مقابل را اثبات نماید تا با رأی که صادر و اجرا می‌شود، طرف مقابل به ادای حقّ مزبور و یا شناسایی آن گردن نهد، پس در عمل، دارا بودن حق در صورتی سودمند است که هر گاه تضييع يا انكار شود دارنده حق بتواند این امور را اثبات نماید. اثبات هر امری در مراجع قضایی به مفهوم نمایاندن آن به کمک دلیل است، بنابراین اگر شخص ادعا کند که حق دارد، اما نتواند آن را اثبات کند، در حقوق، مانند شخصی است که در واقع حق ندارد. در نتیجه اهمیت دلیل تا آنجاست که گفته‌اند: «حق بدون دلیل مانند کالای بی ارزش است» و یا «دلیل، حق را زنده می‌کند».

و یکی از ادله مهم برای اثبات حق شهادت است. بنابراین چگونگی تحمل و اداء شهادت و شرایط کمی و کیفی شاهد در اثبات حق اهمیت این دلیل را در محاکم مشخص می‌نماید.

سابقه و پیشینه تحقیق

در فقه به طور مفصل به مبحث شهادت و شرایط شاهد پرداخته شده هر چند که تعریفی جامع از شهادت نشده است.

و همین طور در قوانین موضوعه قانون گذار شرایط شهادت و شاهد ونحوه اجراء و اعمال آن را بیان نموده است.

اما از آنجا که پس از پیروزی انقلاب اسلامی آراء و نظریات فقهی حضرت امام مخصوصاً کتاب شریف تحریر الوسیله آن حضرت مبنائی برای تصحیح یا جعل قوانین بوده است، لذا به طور مفصل در زمینه تطبیق قوانین موضوعه با نظرات حضرت امام کار تحقیقی صورت نگرفته است.

روش تحقیق

روش تحقیق در اینجا متن پژوهی مقایسه ای می باشد و با مراجعه دقیق به کتاب الشهادت تحریر الوسيله حضرت امام خمینی و همین طور به کتب دیگر امام که به این موضوع پرداخته و به کتاب های فقهی معروف علماء دیگر و تطبیق دیدگاه حضرت امام با قوانین موضوعه همچون آئین دادرسی مدنی و کیفری، قانون اساسی، قانون مجازات اسلامی، قوانین قوه قضاییه و قضاوت و وکالت و ... پرداخته شده است.

تعریف مسأله و بیان سؤال های اصلی تحقیق و فرضیه ها

شهادت یکی از مباحث مهم و دقیق فقهی است و مورد توجه فقیهان و حقوقدانان و قانون گذاران بوده است و هر یک از منظری آن را تعریف کرده اند.

مهم ترین کاربرد آن اثبات جرم در محاکم اسلامی و بین المللی است. این پژوهش در راستای همخوانی و انطباق قوانین موضوعه کشور جمهوری اسلامی ایران با ادبیات فقهی پیرامون شهادت متمرکز می باشد.

هدف این رساله این است که تمامی مواد قانونی پیرامون شهادت را با دیدگاه امام خمینی (ره) تطبیق و بررسی نماید که آیا قوانین موضوعه پیرامون شهادت در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران توانسته است همپای متن فقهی امام خمینی (ره) در کتاب شریف تحریر الوسيله حرکت نموده و نظرات فقهی ایشان را دقیقاً تأمین نماید یا خیر؟
و با توجه به اینکه ماهیت رساله حاضر متن پژوهی است از این رو نیازی به ارائه سوال و طرح مسأله ندارد.

اهداف تحقیق

هدف از این پژوهش این است که دانش پژوهان حوزوی و دانشگاهی بتوانند از آن بهره برده و از آن استنباط کنند که در جامعه اسلامی ما پس از پیروزی انقلاب اسلامی قوانین موضوعه کشور تا چه اندازه ای مطابق با فقه جعفری (ع) و نظرات فقهی حضرت امام خمینی (ره) به عنوان بنیانگذار این نظام حداقل در محدوده بحث شهادت بوده و در دادگاه ها و محاکم قضایی چگونه از دیدگاه فقه برای احقاق حق استفاده می شود.

ضرورت تحقیق

آنچه موجب می شود این رساله به نگارش درآید چیزی نیست جز دغدغه عدالت. چون قضاوت یکی از مجاری عدالت در جوامع امروزی است. و شهادت مهمترین دلیل در روشن شدن چهره حق و کاربردی ترین اصل برای اجرای عدالت است. و از آنجایی که کار قابل توجه ای در این زمینه انجام نشده خلل چنین کاری به خوبی احساس می شود و کسی نمی داند که آیا قوانین موضوعه و جاری کشور توانسته است برای اجرای عدالت و عملی نمودن احکام نورانی اسلام نظرات فقهاء بلا حوض امام خمینی (ره) را در این زمینه تأمین کند یا خیر؟ و آیا تفاوتی فاحش مابین قانون گذار و حقوق دانان با امام خمینی (ره) در زمینه شهادت وجود دارد و یا خیر؟ که لازمه چنین کاری تطبیق قوانین با نظرات حضرت امام می باشد.

جنبه جدید بودن طرح

تأمین دیدگاه های امام خمینی (ره) به عنوان بنیان گذار نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران یکی از اهداف تنظیم قوانین پس از انقلاب است که رساله حاضر گامی در این راستا تلقی می شود.

محدوده ی تحقیق

عنوان این رساله «بررسی و تحقیق کتاب الشهادت تحریر الوسیله امام خمینی (ره) و تطبیق آن با قوانین موضوعه است. بنابراین محدوده تحقیق در این پایان نامه کتاب الشهادت تحریر الوسیله حضرت امام و همین طور کتب دیگر آن حضرت در همین موضوع و حتی الامکان بیان دیدگاه ها و نظرات دیگر علماء بزرگ به ویژه صاحب جواهر (ره) می باشد». لذا از آنجا که این تحقیق موضوعی میان رشته ای در فقه و حقوق موضوعه ی ایران است، کوشش گردیده ابتدا دلایل حضرت امام از منابع مختلف فقهی بیان شود و پس از آن با قوانین موضوعه تطبیق داده شود و تمام همّت محقق بر این بوده که نظر فقهی امام پیرامون شهادت با قوانین موضوعه تطبیق داده شود.